

Симоненко Світлана
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
svitlana.symonenko@tsatu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-0599-3999>

СТИЛІ НАВЧАННЯ У КОНТЕКСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Summary. The article deals with the issue of learning styles within the context of distance education. It is stated that determination of learning styles is useful for all agents of the educational process, since it can help teachers choose appropriate teaching methods for students with different learning styles. Certain recommendations for distant course components are given.

Key words: learning styles, distance education, online learning, online course, higher educational institutions.

Глобальна пандемія, розповсюдження коронавірусу, карантин, національний локдаун у 2020 році спричинили екстрений перехід багатьох сфер людської діяльності у дистанційний режим. Дистанційне навчання, яке до цього часу було неосновним, у значній мірі, допоміжним, стало обов'язковим для всіх агентів освіти в Україні. Викладачам довелося організовувати освітній процес по-новому, оволодівати новітніми технологіями, створювати дистанційні навчальні курси або удосконалювати вже існуючі. Студенти також мали пристосуватись до незвичних умов навчання, долаючи певні технічні перешкоди, змінюючи способи отримання інформації і взаємодії з людьми.

Процес адаптації студентів до нового навчального середовища не був однорідним, частина студентів легко сприйняла перехід до нової форми навчання, іншій частині такий перехід завдав певних труднощів. Одним з пояснень різниці у сприйнятті переходу від традиційного до дистанційного навчання, також подальшого процесу онлайн навчання може бути відмінність у стилях навчання студентів.

Питання стилів навчання досліджували науковці Ч. Бонвел, Б. Соломан, Р. Фельдер, Н. Флемінг та ін.; проблеми впливу дистанційного навчання на стилі навчання відображено у роботах Дж. Бейкер [1], Д. Брозик [13], Д. Петрович [4], Л. Хаулза [6]. Тенденції дистанційного навчання в Україні досліджували С. Волошинов [12], Н. Зайцева [14], В. Осадчий [12], О. Супрун [14];

особливості дистанційного навчання іноземних мов студіювали І. Кривонос [9], С. Кулешов [15], В. Лемещенко-Лагода [9].

На даний момент не існує універсального визначення терміну «стиль навчання», а також єдиної теорії або класифікації стилів навчання. Звичайно, визначення терміну залежить від сфери діяльності науковця. А. Запалска та Д. Брозік [13] підкреслюють, що існують різні підходи до тлумачення стилю навчання: 1) певна конкретна модель поведінки, згідно з якою людина підходить до навчального досвіду; 2) спосіб, за допомогою якого людина отримує нову інформацію та розвиває нові навички; 3) процес, за допомогою якого людина зберігає нову інформацію або нові навички.

Р. Данн [3] надає визначення стилю навчання як сукупності особистісних характеристик, визначених біологічно та з точки зору розвитку, які роблять однакові інструкції ефективними для одних студентів та неефективними для інших. В. Джеймс і Д. Гарднер [8] припускають, що індивідуальні стилі навчання розвиваються як результат спадковості, досвіду та сучасного середовища, і основною концепцією стилів навчання є те, як люди реагують на своє навчальне середовище.

С. Гріггс [5] зазначає, що стилі навчання не пов'язані з інтелектом, розумовими здібностями або фактичними показниками навчання, і жоден стиль навчання не може бути кращим за інший. Тобто, найкращим стилем навчання для будь-якої людини є специфічний для людини стиль, який залежить від його пізнавальних здібностей та навчальної ситуації, в якій він перебуває.

На сьогоднішній день існує низка інструментів для визначення стилів навчання: опитувальник VARK для визначення режимів сприйняття навчальної інформації (за Н. Флемингом та Ч. Бонвелом, які виділили категорії – Visual (візуальну), Aural (слухову), Read/write (читання/запис), and Kinesthetic (кінестетичну) [11]; ILS-тест (Index of Learning Styles Test за Р. Фельдером та Б. Соломаном, який дозволяє визначити чотири аспекти стилю навчання: сприйняття інформації – сенситивний/інтуїтивний, сенсорів сприйняття –

візуальний/вербальний, розуміння інформації – активний/рефлексивний, шаблону навчання – послідовний/глобальний) [7] та ін.

Визначення стилів навчання є корисним для всіх агентів освітнього процесу. Врахування стилів навчання студентів у навчальному середовищі може допомогти викладачам у виборі відповідних методів навчання, сприяти покращенню академічних досягнень студентів. Якщо студенти мають знання про свій стиль навчання, то в процесі навчання вони можуть бачити свої слабкі та сильні сторони щодо свого навчання, і вони можуть пристосовуватися до відповідного навчального середовища і легко засвоювати знання [2].

Л. Хаулз [6] запропонував наступні рекомендації та корисні поради для практичного застосування знань про стилі навчання студентів у контексті вищої освіти: 1) викладач має обирати методи навчання та засоби масової інформації, що відповідають характеру змісту, який викладається. Використання демонстраційних відео / графічних матеріалів для контент-матеріалів, практичних завдань, які мають не тільки візуальний характер, але забезпечують достатній час на практику та діяльність для того, щоб оволодіти знаннями; 2) необхідно доповнити парадигму стилів учня іншими перевіреними та доведеними характеристиками учня, такими як попередні знання, мотивація, схильність та впевненість учнів, пов'язані із завданням; 3) потрібно розсудливо застосовувати цілісно-аналітичну модель стилю навчання. Повинен бути баланс між застосуванням стилю навчання, оскільки надмірна проєкція на один конкретний стиль може погіршити навчання для інших.

Стилi навчання, безумовно, необхідно враховувати й під час дистанційного навчання, оскільки зміна навчального середовища може призвести до певних труднощів для студентів з певним стилем навчання. Як зазначають Н. Зайцева та О. Супрун [14] здобувач дистанційної освіти може стикнутися з наступними викликами: «необхідність високої самомотивації і жорстка самодисципліна, оскільки результат навчання безпосередньо залежить від самостійності і свідомості студента; технічна оснащеність; відчутний брак кількості практичних

занять; потенційно недостатній рівень професіоналізму або відповідальності укладача курсу, а також ... письмова основа дистанційного навчання». Д. Петрович [4] розмірковує, що студенти з міжособистісним (соціальним), кінестетичним (фізичним) або лінгвістичним (вербальним) стилем, які найкраще навчаються під час співпраці з іншими, можуть відчувати зменшення уваги та мотивації, коли їх змушують працювати повністю самостійно або за допомогою відеочатів. З іншого боку, дистанційний характер навчання, ймовірно, буде на користь студентам, які віддають перевагу самостійному навчанню та індивідуально мотивовані поза великими групами.

Дж. Бейкер [1] стверджує, що ключовим фактором для успіху студента під час дистанційного навчання є розробка навчального курсу з дисципліни, який має включати завдання, засоби комунікації зі студентами, критерії оцінювання, та підходити студентам з різними стилями навчання.

Л. Местре та Д. Вудард [10], аналізуючи дистанційне навчання іноземних мов у контексті глобальних студентів та міленіалів, стверджують, що глобальні студенти надають перевагу випадковому вивченню матеріалу, тобто Інтернет для них є ідеальним середовищем для навчання. Навчальні курси з іноземних мов для такого типу студентів мають містити нейтральні в культурному відношенні матеріали простою англійською мовою. Для цього потрібно використовувати просту структуру речень та уникати сленгу, місцевого гумору, коли це можливо. Міленіали – це покоління, яке з самого раннього віку було занурене в цифрове середовище. Такі студенти звикли до багатозадачності, вони, як правило, навчаються наочно і отримують користь від тактильних вражень. Вони роблять те, що їх цікавить особисто, і мотивуються автентичними завданнями або самостійно підібраними завданнями. Вони визнають за краще інтерактивність, використовуючи мобільні інструменти та соціальні мережі. Тобто, навчальні курси для таких студентів мають включати інтерактивні мультимедіа для подальшого вибору студентами теми та знаходження свого шляху в Інтернеті.

А. Запалска та Д. Брозик [13] пропонують стратегії для створення дистанційних курсів, які будуть адресовані студентам з відмінностями у сферах загальних навичок, здібностей, обробки інформації та застосування інформації до нових ситуацій: 1) забезпечення контенту у різних форматах (синхронізація аудіолекцій з презентаціями, використання чатів для обміну та обговорення інформації, надання посилань на додаткові ресурси з теми); 2) врахування індивідуальної траєкторії контролю (графічна навігація на сайті та навігація за посиланнями, ієрархічна структура курсу, доступ до будь-якої теми курсу без обмежень у вільному порядку); 3) сприяння активній спільній взаємодії (наявність індивідуальних та групових діяльностей); 4) онлайн курсові проекти (серія завдань та діяльностей, що веде до створення фінального продукту); 5) робота у групах онлайн (синхронно та асинхронно); 6) обговорення у маленьких групах продовж синхронних занять; 7) віртуальні подорожі та відео.

Дистанційні навчальні курси мають підходити для студентів з будь-яким стилем навчання, тому при створенні навчального курсу необхідно надати різноманітні варіанти діяльностей та завдань, які враховують різні стилі навчання. Наявність різних підходів та методів навчання дозволяє студентам вибрати стиль, який найкраще відповідає їх індивідуальному стилю навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Baker J. The Relationship Between Cognitive Learning Styles and Distance Education. *Institute for Learning Styles Journal*. 2007. Volume 1. P. 40-45.
2. Dağ F., Geçer A. Relations between online learning and learning styles. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2009. Vol. 1. No 1. P. 862-871.
3. Dunn R. Capitalizing On College Students' Learning Styles: Theory, Practice, and Research. *Practical Approaches to Using Learning Styles in Higher Education*. 2009. P.13-20.
4. Equitable consideration of learning styles is needed for remote-learning success. URL: <https://the-peak.ca/2020/05/equitable-consideration-of-learning-styles-is-needed-for-remote-learning-success/>.
5. Griggs S. A. Learning Styles Counseling. *ERIC Digest. ERIC Clearinghouse on Counseling and Personnel Services*. 1991.
6. Howles L. Learning styles: How to apply the latest research to designing e-learning. *The ELearning Guild's Online Forums*, University of Wisconsin, session 202. 2007. P. 1-16.
7. Index of Learning Styles Questionnaire. URL: <https://www.webtools.ncsu.edu/learningstyles/>.
8. James W., Gardner D. Learning Styles: Implications for Distance Learning. *New Directions for Adult and Continuing Education*. 1995. Vol 67. P.19-31.

9. Lemeshchenko-Lagoda V., Kryvonos I. Interactive means of motivating students to learn English for specific purposes at agrarian and technical universities. *Освітній вимір: зб.наук.праць*: Криворізький державний педагогічний університет: Кривий Ріг, 2020. Вип. 3 (55). С. 233-250
10. Mestre L., Woodard D. Accommodating Diverse Learning Styles. *Online Environment information literacy and instruction*. Vol. 46, Issue 2. P. 27-32.
11. The VARK Questionnaire. URL: <https://vark-learn.com/the-vark-questionnaire/>.
12. Voloshinov S., Kruglyk V., Osadchyi V., Osadcha K., Symonenko, S. (2020). Realities and prospects of distance learning at higher education institutions of Ukraine. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2020. Vol.8(1). P.1-16. <https://doi.org/10.32919/uesit.2020.01.01>.
13. Zapalska A., Brozik D. Learning styles and online education. *Campus-wide Information Systems*. 2006. Vol.23. P.325-335.
14. Зайцева Н.В., Супрун О.М. Дистанційне навчання як невід’ємний компонент освітніх процесів в Україні. *Наука та інновації – 2019: теорія, методологія та практика* : матеріали Міжнар. наук. конф., 6 грудня, 2019 р. Запоріжжя, Україна: МЦНД. 2019. Т. 3. С.98-103.
15. Кулешов С.О. Використання модульного об’єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища (Moodle) у навчанні англійської мови в ТДАТУ. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького*. 2018. С.179-184.